הלכה · משנה תורה · מפרשים · כסף משנה · ספר עבודה

כסף משנה על משנה תורה, הלכות תמידים ומוספין

רבנו יוסף קארו [מרן הבית יוסף]

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

כסף משנה על משנה תורה, הלכות תמידים ומוספין

רבנו יוסף קארו [מרן הבית יוסף]

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/כסף-משנה-על-משנה-תורה-הלכות-תמידים-ומוספין/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 6
הלכה א 6
הלכה ב 6
הלכה ג 6
הלכה ו 6
הלכה ז 6
הלכה ט 7
הלכה י 7
הלכה יב 7
פרק ב 8
הלכה א 8
הלכה ב 8
הלכה ד 8
הלכה ו 8
הלכה ז 8
הלכה ח 9
הלכה ט 9
הלכה י 9
הלכה יא 10
הלכה יב 10
הלכה יג 10
הלכה יד 10
הלכה טו 10
פרק ג 11
הלכה א 11
הלכה ב 11
הלכה ג 11
הלכה ד 11
הלכה ה 11
הלכה ז 12
הלכה י 12
הלכה יא 12
הלכה יב 12
הלכה יג 12
הלכה יד 13
הלכה טו 13
הלכה טז 13
הלכה יז 14
הלכה יח 14
הלכה יט 14
הלכה כ 14
הלכה כא 14
הלכה כב 14
פרק ד 14
הלכה א 14
הלכה ב 15
הלכה ג 15
הלכה ה 15
הלכה ו 15
הלכה ז 15
הלכה ח 15
הלכה ט 16
הלכה י 16
הלכה יא 16
הלכה יב 16
הלכה יג 17
הלכה יד 17
פרק ה 18
הלכה א 18
הלכה ב 18
הלכה ג 18
הלכה ד 18

הלכה ו 18
הלכה ז 19
הלכה ט 19
הלכה י 20
הלכה יב 20
הלכה טו 22
הלכה טז 22
פרק ו 22
הלכה א 22
הלכה ב 22
הלכה ג 22
הלכה ד 23
הלכה ה 24
הלכה ו 25
הלכה ח 25
הלכה ט 25
הלכה י 25
הלכה יא 25
פרק ז 26
הלכה א 26
הלכה ב 26
הלכה ג 26
הלכה ד 26
הלכה ה 26
הלכה י 26
הלכה יא 26
הלכה יב 26
הלכה יד 27
הלכה טו 27
הלכה יז 27
הלכה יח 27
הלכה יט 27
הלכה כ 27
הלכה כא 27
הלכה כב 27
הלכה כג 27
הלכה כד 28
הלכה כה 28
פרק ח 28
הלכה א 28
הלכה ב 28
הלכה ג 29
הלכה ה 30
הלכה ו 30
הלכה ט 30
הלכה י 30
הלכה יא 30
הלכה יב 31
הלכה יג 31
הלכה יד 31
הלכה טו 31
הלכה טז 32
הלכה יז 32
הלכה יט 32
הלכה כ 33
פרק ט 33
הלכה א 33
הלכה ב 33
הלכה ג 34
הלכה ד 34
הלכה ה 34
הלכה ו 34
הלכה ז 34
הלכה ח 35

הלכה ט 35
הלכה י 35
הלכה יא 36
פרק י 36
הלכה יא 36
הלכה יב 36
הלכה יג 36
הלכה יד 36
הלכה טו 36

פרק א

הלכה א

מצות עשה להקריב שני כבשים עולות בכל יום וכו'. מפורש בתורה:

הלכה ב

ואימתי זמן שחיטתן וכו'. משנה פ"ג דתמיד (דף ל') ובפרק ג' דיומא (דף כ"ח).
ומ"ש פעם אחת דחקה השעה. בפ"ו דעדיות ואמרינן בפ' תפלת השחר (ברכות דף כ"ז) דהכי הלכתא.
ומה שכתב רבינו שהיה זה בבית שני רבינו כתב כן שם בשם הירושלמי:

הלכה ג

תמיד של בין הערבים שוחטין אותו משיאריך הצל וכו'. עד קודם שיכנס השבת. בריש פרק תמיד נשחט (פסחים דף נ"ח):

הלכה ו

אע"פ שאין שוחטין אחר תמיד של בין הערבים וכו'. בפרק ב' דמגילה (דף כ':) תנן כל היום כשר לקריאת המגילה וכו' ולהקטרה ופירש"י בהקטרת קומץ קאמר וכו' ואינה כשירה אלא ביום:
ומקטירין איברי עולות והאימורים עד חצי הלילה כמו שביארנו במעשה הקרבנות. פ"ד:
ואיברים ואימורים שלא נתאכלו וכו' מהפכים בהם כל הלילה עד הבקר וכו':

הלכה ז

איברים של תמיד דוחין את הטומאה ואין דוחין את הטומאה אלא בערב שבת וכו'. כך היא הנוסחא בספרי רבינו וה"פ אלא בע"ש בלבד מקטירים כלומר מבעוד יום בלבד מקטירין אותם ולא בליל שבת והוא מדאמרינן בס"פ טרף בקלפי (יומא דף מ"ו) אמר רב הונא תמיד תחלתו דוחה סופו אינו דוחה מאי אינו דוחה רב חסדא אמר דוחה את השבת ואינו דוחה את הטומאה ורבא אמר דוחה את הטומאה ואינו דוחה את השבת ופסק כרבא דבתרא הוא. וכתב הריטב"א בספ"ק דיומא אם לא היה פנאי להקטירם בערב שבת מעלים אותם בליל שבת לראש המזבח ואינם נפסלים בראש המזבח בלינה אפילו עד כמה ימים וזו שאמרו לא הסריח בשר קדש מעולם אפילו היו בראש המזבח כמה ימים עכ"ל:
חלבי שבת קריבין בלילי יו"ט וכו'. בר"פ תמיד נשחט (פסחים דף נ"ט:) רמי ליה רב ספרא לרב כתיב לא ילין לבקר זבח חג הפסח לבקר הוא דלא ילין הא כל הלילה ילין

והכתיב עולת שבת בשבתו ולא עולת חול בשבת ולא עולת חול ביו"ט א"ל וכו' הכא בי"ד שחל להיות בשבת עסקינן דחלבי שבת קריבים ביום טוב. ובסוף פרק אלו קשרים (שבת דף קי"ד) תנו רבנן עולת שבת בשבתו לימד על חלבי שבת שקריבים ביוה"כ יכול אף של יוה"כ בשבת ת"ל בשבתו דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר עולת שבת בשבתו למד על חלבי שבת שקריבים ביו"ט יכול אף ביוה"כ ת"ל בשבתו וידוע דהלכה כר"ע:

הלכה ט

אין פוחתין מששה טלאים המבוקרים וכו'. משנה וגמרא פ' שני דערכין (דף י"ג). **ומה שכתב ואע"פ שהיו מבקרין אותו מתחלה לא היו שוחטין את התמיד עד שמבקרין אותו שניה קודם שחיטה לאור האבוקות ומשקין אותו מים בכוס של זהב**. משנה פ"ג דתמיד (דף ל'):

הלכה י

והכל כמעשה העולה שכתבנו במעשה הקרבנות. בפרק ו' ופרק ט':

ולא היו כופתין את הטלה וכו'. ריש פ' ד' דתמיד לא היו כופתין את הטלה אלא מעקדין אותו ובגמ' (דף ל"א:) תנא יד ורגל כעקידת יצחק בן אברהם. לא היו כופתין את הטלה מאי טעמא רב הונא ורב חסדא חד אמר משום בזיון קדשים וחד אמר משום דמהלך בחוקי המינין מאי בינייהו איכא בינייהו דכפתיה בשיראי אי נמי בהוצא דדהבא:

ועל מה

שכתב שלא יחקו את המינין: **כתב** הראב"ד א"א אני שמעתי שמא יצטער בכפייתו ויפרכס עד שיטיל מום באחד מאבריו ובגמרא מצאנו דפליגי רב הונא ורב חסדא חד אמר משום בזיון קדשים וחד אמר משום חקי המינין ואפשר שהטעם הראשון הוא בזיון קדשים אבל חקי המינין לא ידעתי מהו עכ"ל. ודע שפירש המפרש לא היו כופתין את הטלה בשעת שחיטה ד' רגלים יחד וכו' אלא מעקדים אותו [יד ורגל] כעקידת יצחק בן אברהם ובגמרא פירש מפני שהוא מהלך בחוקי המינין כשמקריבין זבח לע"ז הם כופתין אותו כך ד' רגלים יחד. דכפתיה בשיראי וכו' משום חקי המינין איכא עכ"ל. ופסק רבינו כמאן דאמר משום דמהלך בחוקי המינין שהוא טעם יותר כולל ולחומרא.

ומה שכתב וכך היתה עקידתו וכו' עד שיהיו נשחטין כנגד השמש. פרק ד' דתמיד (שם):

הלכה יב

טעו או שגגו אפילו הזידו וכו'. משנה ובריית פרק התכלת (מנחות דף מ"ט ונ') ודלא כר"ש:

פרק ב

הלכה א

מצות עשה להיות אש יקודה על המזבח תמיד וכו' אף על פי שהאש ירדה מן השמים מצוה להביא אש מן ההדיוט וכו'. בסוף פירקא קמא דיומא (דף כ"א:):

הלכה ב

בבקר עורכים עצים וכו'. בפרק שני דתמיד (דף כ"ט:) וכן מצוה להעלות וכו' וכן מוסיפים שני גזרים עם תמיד של בין הערבים וכו' עד בכהן אחד. בפרק שני דיומא (דף כ"ו:) יליף לה מקראי:

הלכה ד

ושלש מערכות של אש עושים בראש המזבח בכל יום וכו' עד בצדי מערכה גדולה. בפ' טרף בקלפי במשנה (דף מ"ג:) ובריייתא (דף מ"ה) פלוגתא דתנאי ופסק כר"י:

הלכה ו

המכבה אש המזבח לוקה וכו' אפילו גחלת אחת ואפי' הורידה מעל המזבח וכבה לוקה. מימרא בס"פ כל התדיר (זבחים דף צ"א).

ומ"ש אבל אש מחתה ואש מנורה וכו'. בס"פ טרף בקלפי (יומא דף מ"ו:) אתמר המכבה אש מחתה ומנורה אביי אמר חייב רבא אמר פטור ואמרינן בלישנא בתרא דאחתיה אארעא וכבייה דכ"ע ל"פ דפטור כי פליגי דכבייה בראשו של מזבח וידוע דהלכה כרבא:

הלכה ז

כשמסדר עצי מערכה גדולה מסדרה במזרח המזבח. בפ' ב' דתמיד (דף כ"ט) סידר את המערכה גדולה מזרחה.

ומ"ש ויהיה מראה שהתחיל לסדר מן המזרח. זה פירוש על מה ששנינו שם וחזיתה מזרחה.

ומ"ש וריוח היה בין הגזרים וכו'. שם:

כתב הראב"ד כשמסדר עצי המערכה וכו'. א"א זה כתב במקום וחזיתה מזרחה ולא כיון יפה וכו'. ודברי הראב"ד על כל בבא זו אינם מוכרחים. ומה שפירש הראב"ד בתפוח אין נראה כן מדברי רש"י שם וברי"פ גיד הנשה (חולין דף צ':):

הלכה ח

ואחר שמסדר מערכה גדולה וכו' עד של לחם הפנים. משנה בפ"ב דתמיד (דף כ"ט) ומייתי לה בגמרא ר"פ קדשי הקדשים (דף נ"ח) ופירש"י עצי תאנה בשל תאנה היו רגילין וטעם אגדה הוא שבו היתה תקנה לאדם הראשון ויעשו להם חגורות. מערכה שניה של קטרת אצל מערכה גדולה היו מסדרים מערכה קטנה ליטול ממנה גחלים להכניס על מזבח הפנימי ג' קבין לכל בקר וערב להקטיר עליהם קטרת, ובמס' יומא פרק טרף בקלפי בסופיה ילפינן מקרא דעל מזבח החיצון צריך להיות מערכה לכך כנגד מערבית דרומית של מזבח ומשוך לצד צפון להרחיקו מן הקרן ד' אמות וטעמא מפרש לקמיה וכו' באומד חמש סאין גחלים לפי אומד ה' סאין גחלים היו נותנים שם עצים. ובפ' קדשי הקדשים מפרש טעמא למה היתה כנגד קרן מערבית דרומית משוך מן הקרן לצד צפון ד' אמות גם נתבאר שם למה נותנין שני הבזיכים במערכה של קטרת:

הלכה ט

מערכה שלישית של קיום האש וכו'. ומ"ש ולא יצית האש למטה וכו'. בפ' טרף בקלפי (יומא דף מ"ה):

הלכה י

הרמת הדשן מעל המזבח בכל יום מ"ע וכו' והיא עבודה מעבודות כהונה. בפ"ב דיומא (דף כ"ג).

ומ"ש ובגדי כהונה שתורם בהן הדשן יהיו פחותים וכו' עד קדרה לרבו. שם, אלא שלא אמרו שם כן אלא על הוצאת הדשן לא על תרומת הדשן וגם דקרא דופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים אוהוציא את הדשן כתיב לא אוהרים את הדשן. ויש לתמוה על רבינו ששינה. ומצאתי כתוב בשם הריטב"א בפ"ק דיומא דתרומת הדשן צריכה בגדים פחותים משאר עבודות מדכתיב ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד ילבש על בשרו דהל"ל ומכנסי בד על בשרו ואמרו שם בגמרא ילבש לרבות את השחקים פירוש בגדי כהונה פחותין לפי שאינו דרך ארץ שימזוג כוס לרבו בבגדים שבישל הקדרות עכ"ל. וע"פ זה אפשר ליישב דברי רבינו דמדכתיב ילבש ילפינן דתרומת הדשן הויא בבגדים פחותים משום דרך ארץ א"כ כי כתיב ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים לא אהוצאת הדשן בלבד קאי אלא אף אהרמת הדשן וה"ל כאילו כתיב והרים את הדשן וכבר קודם לכן פשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים ומש"ה תפס רבינו הכתוב כאילו כתיב ופשט את בגדיו ולבש בגדים אחרים קודם והרים את הדשן ולא הוצרך רבינו לכתוב גבי הוצאת הדשן שיהיו בגדיו פחותים דמהרמת הדשן הוא נלמד וכל שכן נמי הוא:

הלכה יא

אימתי תורמין הדשן וכו'. משנה בסוף פ"ק דיומא (דף כ'):

הלכה יב

כיצד תורמין מי שזכה לתרום טובל וכו' עד והמנורה. בפ"ק דתמיד (דף כ"ח):

כתב הריטב"א פ"ק דיומא שלא היה חותה מהגחלים שנעשו מהעצים שבמערכה אלא דוקא מהגחלים של איברים שנשרפו כמ"ש אשר תאכל האש את העולה אלמא שמהגחלים שנעשו מאיברי העולה היה חותה ויש לזה ראיה גדולה בגמרא, ולא ידעתי למה לא הוזכר בשום מקום תרומת גחלים אלא תרומת הדשן וכתב על זה הר"י בנבנשת ז"ל נלע"ד כי בעת תרומת הדשן היו שם קצת איברי עולה שנתאכלו וקצת שלא נתאכלו לגמרי והם גחלים בוערות קרוב להיות דשן לזה לא היה חותה מאיברי העולה הנשרפין קצת אשר למעלה במערכה אבל מפנה את הגחלים אילך וחותה מאברי העולה אשר הם למטה שנשרפו לגמרי עכ"ל:

הלכה יג

אחר שירד זה שתרם רצים אחריו הכהנים וכו' עד מפני שהוא נוי למזבח. בפ"ב דתמיד (דף כ"ח:):

הלכה יד

כל מי שירצה מהכהנים ממלא מן הדשן וכו': **ומעולם לא נתעצל הכהן מלהוציא את הדשן.** בפ"ב דתמיד:

הלכה טו

ואע"פ שאין הוצאתו לחוץ עבודה אין בעלי מומין מוציאין אותו. בפ"ב דיומא (דף כ"ג) ופסק כת"ק אליבא דר' יוחנן:

וכשמוציאין אותו חוץ לעיר וכו': **ולא יפזרנו שם וכו'**. בפרק כל שעה (פסחים דף כ"ו) ובשילהי תמורה (דף ל"ד) אמרינן דתרומת הדשן אסור בהנאה דתניא ושמו בנחת ושמו כולו ושמו שלא יפזר:

כתב הראב"ד ושמו שיניחנו בנחת. א"א זה לא נאמר אלא על תרומת הדשן וכו'. טעמו של הראב"ד משום דכי כתיב ושמו בתרומת הדשן שהכהן תורם בכל יום שחרית ונותנו אצל המזבח כמו שכתב רבינו לעיל בפרק זה הרמת הדשן מעל המזבח מ"ע על דשן זה הוא שאמרו שהוא אסור בהנאה ומועלין בו לא על שאר הדשן שנשאר שם שמורידין אותו למטה ומוציאין אותו חוץ לעיר:

כתב הר"י קורקוס ז"ל נראה שדין ההנאה למד רבינו מההיא דפרק ב' דמעילה שנחלקו רב ור"י בנהנה מאפר שעל תפוח לאחר שהרימו הדשן דר"י סבר שמועלין ורב סבר שאין מועלין והלכה כר"י וכן פסק רבינו בהל' מעילה:

פרק ג

הלכה א

מצות עשה להקטיר הקטורת וכו': **לא הקטירו בבקר יקטירנו בין הערבים**. משנה בפרק התכלת (מנחות דף מ"ט):

ומ"ש ואפילו היו מזידין. שם כת"ק דר' שמעון.

ומ"ש ואין מחנכין מזבח הזהב אלא בקטורת של בין הערבים. שם פלוגתא דתנאי (דף נ') ואמר אביי דמסתברא כמ"ד הכי:

הלכה ב

כמה מקטירין ממנה בכל יום וכו'. פ"ק דכריתות (דף ו':) ובפ"ד דיומא (דף מ"ג:):

מזבח שנעקר מקטירין הקטורת במקומו. מימרא פרק קדשי קדשים (זבחים נ"ט):

וקטורת שפקעה מעל המזבח אפילו קרטין שבה אין מחזירין אותן. מימרא פרק הקומץ רבה (מנחות דף כ"ו:) ופירש"י אפילו קרטים שלימים וחשובים שבה:

הלכה ג

בעת שמקטירין הקטורת בהיכל וכו'. בספ"ק דכלים ואיתא בפ' טרף בקלפי (יומא דף מ"ד). וכתב רבינו בעת שמקטירים הקטרת בהיכל בכל יום לרמוז על מה שכתב בגמרא דבקטרת יוה"כ שהוא לפני ולפנים אין צריך לפרוש אלא מההיכל שהוא קרוב אבל מבין האולם ולמזבח אין צריך לפרוש.

ומ"ש וכן בשעה שיכנס בדם חטאות הנעשות בפנים וכו'. ברייתא וגמרא שם:

הלכה ד

כיצד סדר הקטרת הקטורת בכל יום וכו'. בפרק שלישי דתמיד (דף ל':):

ומה שכתב מי שזכה בקטרת נוטל כלי מלא קטרת וגדוש וכו'. בפרק ששי דתמיד (דף ל"ג):

הלכה ה

כתב הראב"ד וכיצד חותה וכו'. עד שנתאכלו במערכה א"א אין זה בנוסחא המדוייקת לענין קטרת אלא לענין תרומת הדשן עכ"ל. ואני אומר פשטא דמתניתין שבפרק הנזכר משמע דלענין קטרת מיתניא ואיני יודע נוסחא אחרת:

הלכה ז

ומ"ש ומקדים לפניהם זה שדישן המזבח הפנימי וכו' עד ויקטיר המקטיר וישתחוה ויצא. בפרק ו' דתמיד שם:

הלכה י

דישון המנורה וכו'. יתבאר בסמוך:

והדלקת הנרות דוחה את השבת ואת הטומאה וכו'. בתורת כהנים פרשת אמור:

הלכה יא

וכמה שמן הוא נותן לכל נר וכו'. משנה ובברייתא פ' שתי מדות (מנחות דף פ"ח פ"ט)

ומ"ש ואין מחנכין את המנורה וכו'. משנה בפ' התכלת (דף ס"ט):

הלכה יב

מהו דישון המנורה כל נר שכבה מסיר הפתילה וכו'. פ' שתי מדות (מנחות דף פ"ח:) נר שכבתה נדשן השמן נדשנה הפתילה כיצד עושה מטיבה ונותן בה שמן במדה ראשונה ומדליקה. ופירש"י נר שכבתה בחצי הלילה או קודם אור היום. נדשן השמן נדשנה הפתילה האי נדשן השמן לאו דוקא אלא הכי קאמר כשם שהפתילה שכבתה אין לה תקנה שהרי היא כדשן כן השמן שנשאר בנר הרי הוא כדשן ואין לו תקנה דהואיל ונדשנה הפתילה נדשן השמן כיצד הוא עושה מטיבה שמשליך כל מה שבנר לחוץ ונותן בה השמן ופתילה אחרת ומדליקה. במדה ראשונה חצי לוג כמו שנתן מתחילה או כמה שחסרה במה שזורק לחוץ.

ומ"ש והדלקת הנרות היא הטבתם זהו דעת רבינו שהוא סובר שגם בבקר מדליק הנרות דכי כתיב והקטיר עליו אהרן קטרת סמים בבקר בבקר בהטיבו את הנרות פירוש בהטיבו בהדליקו. והאחרונים חולקים עליו ואומרים שאין הדלקת הנרות אלא בין הערבים ופירוש בהטיבו אינו הדלקה אלא תיקון הפתילות וכל זה תמצא באורך בתשובות הרשב"א סי' ש"ט ומ"ט . ומדברי רש"י שכתבתי בסמוך וממה שכתב בפירוש התורה נראה שדעתו כדעת האחרונים וכן נראה שהוא דעת הראב"ד ממה שכתב בפרק שני מעבודת יוה"כ וכן דעת אונקלוס.

ומ"ש ונר שמצאו שלא כבה מתקנו:

הלכה יג

נר מערבי שכבה וכו'. בפרק ו' דתמיד.

ומ"ש אבל שאר הנרות כל נר שכבה מהם מדליקו מנר חבירו בפרק ג' דתמיד (דף ל':):

כתב הראב"ד נר מערבי וכו'. א"א נראה מדבריו שהוא עיכוב לנר מערבי שלא להדליקו וכו'. מה שהביא מדתנן מצאן שכבו מדשנן ומדליקן מן הדולקין צריך לדחוק לדעת רבינו דאע"ג דקתני שכבו לשון רבים לאו דוקא דלא קאי אלא אחד מיניהו דהיינו נר מזרחי שכל נר מערבי לעולם אינו מדליקו אלא ממזבח העולה ומפרש לה רבינו כפשטה ולא כדפירש הראב"ד דלא אתא אלא למעוטי מזבח הפנימי ובית הכירים בלבד ולא למעט הדלקתו משאר נרות אלא אף למעט הדלקתו משאר נרות אתא:

הלכה יד

ומ"ש וכיצד מדליקו מושך הפתילה עד שמדליקה ומחזירה לפי שהנרות קבועים במנורה. פרק שני דשבת (דף כ"ב:).

ומ"ש ואינו יכול להדליק בנר אחר משום בזיון. שם וכשמואל וכמו שכתב המגיד משנה בהלכות חנוכה:

הלכה טו

כל הפתילות שאסור להדליק בהם בשבת וכו'. ברפ"ב דשבת (דף כ"א) ודקדק רבינו לכתוב במנורה משום דהתם מותיב מדתנן מבלאי מכנסי הכהנים ומהמיניהם היו מפקעים ומהם היו מדליק כלומר ובגדי כהונה הוה בהו תכלת והוא צמר שהוא מהדברים שאסור להדליק בשבת בפתילתו ומשני שמחת ביה השואבה שאני:

הלכה טז

לא היה מטיב כל הנרות בפעם אחת וכו'. פרק ג' דיומא (דף ל"ג).

ומה שכתב כדי להרגיש כל העזרה. שם כריש לקיש ואף על גב דרבי יוחנן פליג ואמר דטעמא משום דכתיב בבקר בבקר בהטיבו את הנרות חלקהו לשני בקרים כיון דלא נפיק לן מינה מידי לענין דינא לא חש מלמינקט כריש לקיש. כך היה נראה לי אלא שאמרו שם בגמרא דלר"י צריך להפסיק בין הטבת חמש נרות להטבת שתי נרות בעבודה אחרת ולריש לקיש א"צ להפסיק בעבודה אחרת והשתא יקשה על רבינו שכתב שצריך לעשות ביניהם עבודה אחרת והיינו כר' יוחנן וכתב שטעם חילוק הטבת הנרות לשתים הוא כדי להרגיש כל העזרה והיינו כר"ל והוה כמזכה שטרא לבי תרי. ונראה לי שטעם רבינו דלר"ל נמי לא אמר אלא שאין צריך להפסיק ביניהם בעבודה אחרת אבל אם רצה להפסיק ביניהם בעבודה אחרת לית לן בה הילכך כי מפסיק ביניהם בעבודה אחרת שפיר דמי לכולי עלמא ונקט טעמו של ר"ל מפני שאינו צריך דרשא ואריכות כמו בטעמו של ר' יוחנן:

הלכה יז

זה שזכה בדישון המנורה וכו'. בפ' ג' דתמיד.

ומ"ש ואח"כ נכנס ומטיב שני הנרות וכו'. בפרק ששי דתמיד (דף ל"ג):

הלכה יח

חביתי כהן גדול מצות עשה להקריבם בכל יום מחצה בבקר וכו'. משנה בס"פ התכלת (מנחות דף נ':).

ומ"ש ולישתן ואפייתן דוחין את השבת ואת הטומאה וכו'. שם (דף נ').

ומ"ש כמו שבארנו בפי"א ממעשה הקרבנות:

הלכה יט

ומה שכתב טחינת סולתן והרקדתן בחוץ ואינם דוחים את השבת. משנה בפ' שתי הלחם (מנחות דף צ"ו):

הלכה כ

כהן שהקריב מחצה בשחרית ומת כו' ומינו כהן אחר תחתיו לא יביא חצי עשרון מביתו וכו' עד ושני חצאין אובדין. משנה בס"פ התכלת (מנחות דף נ':).

ומ"ש דה"ה לנטמא או נולד לו מום:

הלכה כא

ומה שכתב ואלו השני חצאין האובדים וכו'. ברייתא בס"פ התכלת (מנחות דף מ"ח:).

ומ"ש וכן אם אבד או נטמא החצי של בין הערבים. ברייתא פרק התכלת ואיתיה בתוספתא דמנחות פר"ז.

ומ"ש והיכן שורפין אותן בעזרה:

הלכה כב

מת כ"ג בשחרית וכו' שלימה היתה קריבה. בפ"ז דשקלים ובס"פ התכלת (מנחות דף נ"א:) במשנה פלוגתא דר"ש ור' יהודה ופסק כר"י:

מת כ"ג קודם שיקריבו בבקר ולא מינו כהן אחר וכו' עד סוף הפרק. בס"פ התכלת שם:

ומ"ש אין כופלין שמנה ולבונתה. שם (דף נ"ב) וכרבנן דפליגי אאבא יוסי בן דוסתאי:

פרק ד

הלכה א

כל העבודות האלו שעושים בכל יום בפייס היו עושים אותם וכיצד היו עושין אותם וכו'. בפרק ב' דיומא (דף כ"ד:).

ומה שכתב ומלובשים הם בבגדי כהונה. שם פלוגתא דר"נ ורב ששת ופסק כרב ששת:

הלכה ב

ומ"ש ושאר הכהנים מוסרים אותה לחזנים וכו'. שם (דף ס"ו:) ובפרק ה' דתמיד:

הלכה ג

כיצד מפיסין וכו' עד ויפקדם בטלאים. בפ"ב דיומא (דף כ"ב:) וכתב הריטב"א בשם התוספות שזה שנוטל המצנפת לא היה יודע סך המנין והאומר המנין לא היה יודע ממי נטל המצנפת:

הלכה ה

ארבעה פייסות היו מפיסין בכל יום בשחרית וכו' עד למזבח. ברפ"ב דיומא (דף כ"ב) וענין שני גזרי עצים פירש"י רפ"ב דיומא שני בקעיות עצים ארוכים כמדת רוחב המערכה ונותן אותו ממעל לעצי המערכה ומקרא יליף לה לקמן עכ"ל. וז"ל הריטב"א פירש"י בריש יומא אחר שסידר המערכה והדלקה נותן לרוחב המערכה שני עצים ארוכים ארכן לרוחב המערכה.

ומה שכתב והוא מכניס מחתה וכו':

הלכה ו

הפייס השני זוכים בו י"ג על סדר עמידתן וכו' עד היין של נסכין. משנה וגמרא בפ"ב דיומא (דף כ"ה):

כתב הריטב"א פ"ב דיומא הזורק הוא מקטיר האיברים כדי שתעשה עבודת הדם והבשר בכהן אחד וכתב עוד משום דשחיטה וזריקה היא עיקר עבודת התמיד היו מקדימין אותה אף על גב דדישון מזבח הפנימי היו עושים תחלה:

הלכה ז

הפייס השלישי אומר להם הממונה וכו' עד הפיסו וזכה מי שזכה. שם במשנה (דף כ"ו) ודלא כראב"י דאמר בפ"ה דתמיד (דף ל"ב:) המעלה איברים לכבש הוא מעלה אותם ע"ג המזבח:

הלכה ח

תמיד של בין הערבים אין מפיסין לו פייס אחר וכו'. בפ"ב דיומא (דף כ"ו) מימרא דר"י ואע"ג דשני גזרים של שחר היו בכהן אחד ושל בין הערבים היו בשני כהנים כדתנן בפרק הנזכר כבר כתב הריטב"א שמי שזכה בהם בבקר אומר בערב לחבירו זכה עמי בעץ שני.

ומ"ש חוץ מן הקטרת וכו'. שם.

ומה שכתב ואם כבר הקטירו כולם מימיהם וכו':

הלכה ט

בשבת שיש שם תמידין ומוספין ושני בזיכי לבונה וכו'. בסוף סוכה (דף נ"ו:) משמרה היוצאה עושה תמיד של שחר ומוספין וכתב הריטב"א פ"ב דיומא העומד אחר י"ג כהנים הי"ד זוכה בבזך אחר והט"ו זוכה בבזך שני.

ומה שכתב והמשמר האחר שיכנס בשבת מפיסין פייסות אחרות לתמיד של בין הערבים שם ובפרק ב' דיומא אהא דאמר ר"י אין מפיסין על תמיד של בין הערבים אלא כהן שזכה בו בשחרית יזכה בו בין הערבים מתיב והתניא כשם שמפיסין שחרית כך מפיסין בין הערבים וכו' אמר רב שמואל בר יצחק הכא בשבת עסקינן הואיל ומשמרות מתחדשות:

ואלו ואלו חולקין בלחם הפנים. משנה בסוף סוכה (דף נ"ו):

הלכה י

ומ"ש ואין אוכלים את הלחם עד שיקטירו שני בזיכי לבונה על האש. בפרק שתי הלחם (מנחות דף צ"ט:) תנן הקטירו הבזיכים והחלות מתחלקות לכהנים.

ומה שכתב והלבונה טעונה מלח וכו'. בסיפרא פי"ד:

הלכה יא

ומה שכתב ואחר קרבן המוספין מקטירים שני הבזיכין. בפ"ג דיומא (דף ל"ג) אביי (הוה) מסדר סדר מערכה משמא דגמרא ואליבא דאבא שאול וכו' ומוספין קודמין לבזיכין.

ומ"ש ושני כהנים מקטירים שני הבזיכין. משנה פרק שני דיומא (דף כ"ו:):

הלכה יב

כיצד חולקין לחם הפנים וכו' והנכנסין חולקין ביניהם בצפון כו'. משנה בסוף סוכה (דף נ"ו).

ומ"ש ובזמן שיהיה יו"ט של אחד משלשה רגלים בשבת וכו' עד ימצא אחר. משנה וגמרא בסוף סוכה:

כתב הראב"ד וכן אם חל יו"ט האחרון להיות בערב שבת וכו' עד ודבר זה תקנה א"א איני יודע מה שאמר כדי שיתאחרו וכו'. וי"ל לדעת רבינו דמאי כדי שיתאחרו דקאמר שיתאחרו במקדש ולא ימנעו מלבא למקדש וכ"ת מה תועלת יש לנו כשיבאו למקדש שאם יתאחר אחד מבעלי משמר מלבא למקדש ימצא אחר שיבא במקומו וטעם מתיישב הוא:

הלכה יג

חל יום אחד להפסיק בין השבת ובין יום טוב וכו'. משנה שם חל יום אחד להפסיק בינתים משמר שזמנו קבוע היה נוטל י' חלות והמתעכב נוטל שתים. ופירש"י חל יום אחד להפסיק בינתים כגון שחל יו"ט ראשון בשני בשבת שהיו יכולים לבא באחד בשבת והם קדמו ובאו מע"ש או שחל יום טוב אחרון להיות בחמישי שהיו יכולים לילך מע"ש ונתעכבו שם בשבת כל המשמרות שנתעכבו אין נוטלין אלא שתי חלות ומשמר שזמנו קבוע נוטל עשר וחולקין אותם בין משמר הנכנס למשמר היוצא כדרך כל שבתות השנה עכ"ל. וכך הם דברי הראב"ד שכתב חל יום א' וכו' עד וזה הנכנס נוטל שתים א"א כל מ"ש כאן הבל ורעיון רוח שהמשמר שזמנו קבוע הם שתי משמרות של אותה שבת והם נוטלין עשר חלות והמשמר שהוא רחוק מביתו ולא יגיע לביתו ביום א' מתעכב שם ונוטל שתי חלות עכ"ל. אבל רבינו מפרש חל יום א' להפסיק בינתים הוא שיהיה יום טוב ראשון של חג בשני (בשבת) או יום טוב אחרון יום ה' וכשאירע כן לא ישאר למשמר השני הנכנס אלא עבודת יום ראשון בלבד ויבוא החג וישתתפו כלם בעבודה אם יחול יום טוב הראשון יום שני או יכנס המשמר שני יום שבת אם יחול יו"ט האחרון יום חמישי לפי שכל יום שבת הוא יום שמתחלפין תצא אחת ותכנס השניה ומחלקים לחם הפנים וכשיזדמן לאחת מהמשמרות זה המשמר שלא ישאר לו לעבוד אלא יום אחד יתעצל בדבר ויתעכב מלבא ותרגום ויתמהמה ואיתעכב ולפיכך תקנו לו שיקח מלחם הפנים שתי ככרות בלבד עכ"ל בפירוש המשנה. נמצא לפירוש זה כשחל יום טוב ביום שני בשבת שקודם יו"ט משמר היוצא נוטל עשר והנכנס נוטל שתים וכשחל יום טוב האחרון להיות בחמישי בשבת שאחר המועד משמר הנכנס נוטל עשר והיוצא נוטל שתים. ופירוש מתיישב הוא ואיני יודע למה ההביל אותו הראב"ד ואדרבא לישנא דהמתעכב דנקט מתניתין אתי שפיר טפי לפירוש רבינו דהיינו המתאחר מלבא לעבודה ואילו לפירוש רש"י והראב"ד נהי דכשחל יו"ט האחרון בחמישי שייך לומר המתעכב כשחל יו"ט הראשון בשני לא שייך לומר אלא המקדים:

הלכה יד

כהן גדול נוטל לעולם מכל משמר חצי החלות וכו' עד סוף הפרק. בפרק קמא דיומא (דף י"ז:):

פרק ה

הלכה א

מצות עשה לסדר לחם הפנים וכו'. ועורכים אותו שני סדרים וכו'. מבואר בתורה:

הלכה ב

ומ"ש ובין כל שתי חלות שלשה קנים של זהב וכו' וסומך כל מערכה בשתי קשוות. פרק שתי הלחם (מנחות דף צ"ו) במשנה.

ומ"ש ונותנין בצד כל מערכה כלי שיש בו קומץ לבונה וכו' כתוב בתורה ונתת על המערכת לבונה זכה ובמשנה פרק שתי הלחם אמרינן שהיה בשני בזיכין.

ומ"ש ושולים היו לבזיכים וכו'. בברייתא פרק תמיד נשחט (פסחים דף ס"ד:) ובתוספתא דמנחות פי"א.

ומה שכתב בצד כל מערכה. הוא כאבא שאול דאמר [מנחות צ"ו.] ונתת על המערכת לבונה זכה הוא כמו ועליו מטה מנשה שפירושו אצלו ופסק כמותו מפני שדעת רבי שם [דף ס"ב.] גבי הנפת לחם וכבשים כמותו והלכה כרבי משום דמפרשי אמוראי טעמו ועוד דבפ' הקומץ [מנחות דף כ"ו: כ"ז] בעו ר' יצחק אליביה כן כתב הרי"י קורקוס ז"ל:

הלכה ג

שני הסדרים מעכבים זה את זה וכו'. משנה בפ' הקומץ רבה (מנחות דף כ"ז:):

ואין מחנכין את השולחן אלא בלחם הפנים בשבת. משנה בפרק התכלת (מנחות דף מ"ט):

מיום השבת ליום השבת מוציאין את הלחם וכו'. משנה בפרק שתי הלחם (מנחות דף ק':):

הלכה ד

ומ"ש וכיצד מסדרים את הלחם וכו' עד החלות מתחלקות לערב. משנה שם (דף צ"ט:):

הלכה ו

כיצד מעשה לחם הפנים וכו'. משנה בפ' אלו מנחות (מנחות דף ע"ו:).

ומ"ש ומנפין מהם בי"א נפה. שם במשנה.

ומ"ש לא נפה אותה באחד עשר נפה או שלא הוציאן מכ"ד סאין וכו'. שם בברייתא כל המנחות שריבה במדת סאין שלהם או שמיעט במדת סאין שלהם כשירות:

הלכה ז

לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים וכו'. משנה פרק שתי הלחם (מנחות דף צ"ה:) אחד שתי הלחם ואחד לחם הפנים לישתן ועריכתן בחוץ ואפייתן בפנים וכו' רבי יהודה אומר כל מעשיהם בפנים ופסק כת"ק.

ומ"ש כשאר כל המנחות, הוא תימה שהרי כתב בספי"ב ממעשה הקרבנות המנחות לישתן ועריכתן ואפייתן בפנים. ודוחק לומר שמ"ש כשאר כל המנחות לא קאי אלא אאפייתן.

ומ"ש ולשין אותן אחת אחת וכו'. משנה פרק שתי הלחם (מנחות דף צ"ד):

הלכה ט

כל חלה מהן מרובעת וכו'. בפרק שתי הלחם (מנחות דף צ"ה) תניא על אפיית לחם הפנים כמין כוורת היה לה בתנור ודומה כמין טבלא מרובעת ובגמ' (דף צ"ד) אתמר לחם הפנים כיצד עושים אותו ר' חנינא אמר כמין תיבה פרוצה ר' יוחנן אמר כמין ספינה רוקדת ומתיב בגמרא לר"י מהאי ברייתא דדומה כמין טבלא מרובעת ושני ופיה דומה כמין טבלא מרובעת ומדסתם רבינו וכתב שהיתה מרובעת משמע שפסק כר' חנינא וצריך טעם למה דהא בגמרא [שם צ"ה.] קאמר דתניא כוותיה דר"י. ואפשר שטעמו משום דר' חנינא עדיף מר"י וקשיש מיניה דהא פקיד [כתובות ק"ג:] ר' חנינא בר חמא ישב בראש והוי כמו תנא:

אורך כל חלה מהם עשרה טפחים וכו'. משנה פרק שתי הלחם (דף נ"ו) פלוגתא דר"י ור"מ ופסק כר"מ ונראה שהטעם משום דאבא שאול סבר כוותיה.

ומ"ש ורומה ז' אצבעות. הוא פי' מה ששנינו וקרנותיו ז' אצבעות. והרלב"ג כתב בפירוש התורה פרשת תרומה וז"ל כופל מן האורך טפחיים מכאן וטפחיים מכאן ואותם הטפחיים עומדים בגובה כמו דפנות. ועניין קרנותיה לפי הנראה לא היתה החלה בעלת ארבע צלעות בשלימות אבל היתה בעלת ח' צלעות ארבע צלעות לצד הזויות באלכסון והם אשר קראום קרנות ואורך כל קרן מהם היה ז' אצבעות ובזה האופן ישלם לזה הלחם שיהיו לו פנים רבים בכל אחד משטחיו המקיפים בו כי כל אחד מששת השטחים המקיפים בכל גוף שיהיה בזה התואר נחלק לג' שטחים עד שכבר יקיפו בו י"ח שטחים ששה שטחים בכל א' מדפניו וארבע בתושבת החלה. ואולם עובי אלו החלות לא הוגבל כי כבר יתחלף לפי קושי הבצק ורכותו, ולפי דעתי היה עביו פחות מאצבע וזה יתבאר משיעור העשרון שהיה עשירית ג' סאין ואמה על אמה ברום שלש אמות היה מחזיק מ' סאה ולזה יהיה שיעור העשרון אמה על אמה ברום חצי אצבע וחמישית חומש אצבע

שהם כמו ש' אצבעות ורביע אצבע בקירוב. ובהיות הענין כן הנה החלה הנעשית משני עשרונים מעשרה טפחים אורך וחמשה טפחים רוחב לא יהיה כי אם שש שמיניות אצבע בקירוב כשהונח שיעור הבצק כשיעור הסלת אשר ממנו נעשה והוא מבואר שהבצק כשיהיה מצה לא יהיה נוסף כמותו על כמות הקמח ואם היה שיהיה נוסף הנה הוא מעט אבל יראה בחוש שכמות הבצק הזה הוא פחות מכמות הקמח ולזה לא יתכן שיהיה עובי אלו החלות כי אם פחות מאצבע ולזאת הסבה תמהנו על הרמב"ם במה שפירש וקרנותיו ז' שעובי החלה היה ז' אצבעות ועוד שכבר התבאר שם שיעור שתי הלחם שהיו באים בעצרת שהם באים חמץ שהיה כל אחד מהם עשרון והנה היה ארכו שבעה טפחים ורחבו ארבעה וקרנותיו ארבע אצבעות והוא מבואר שהבצק שיהיה חמץ הוא רב הכמות ממה שהיה בהיותו מצה ואם היה הרצון בקרנותיו עביו הנה יהיה שיעור החלה שהיא מצה הבאה משני עשרונים יותר מג' שיעורים מהחלה שהיא חמץ הבאה מעשרון אחד וזה בלתי אפשר בשום פנים עם שהוא רחוק שיהיה מוגבל האורך והרוחב והעובי כי הכמות יתחלק לפי קושי הבצק ורכותו וכו' ולזה הוא מבואר כי הרצון בקרנותיו כמו שפירשנו אנחנו עכ"ל:

הלכה י

אין אפיית לחם הפנים דוחה את השבת ולא את יום טוב וכו' עד ונותנן לארך השלחן. משנה שם:

הלכה יב

סידר הלחם בשבת כמצותו וכו' אבל אם הקטיר הבזיכים בשבת נפסל הלחם. כך היא הגירסא בספרים שבידינו ואיני יכול להלום לשון אבל. ומצאתי בספר ישן אבל אם הקטיר הבזיכים בשבת לא נפסל הלחם. ודינים אלו משנה בפרק שתי הלחם (מנחות דף ק') סידר את הלחם בשבת ואת הבזיכים לאחר השבת והקטיר את הבזיכים בשבת פסול ואין חייבין עליו משום פגול נותר וטמא. סידר את הלחם ואת הבזיכים בשבת והקטיר הבזיכים לאחר השבת פסול ואין חייבין עליהן משום פגול נותר וטמא סידר את הלחם ואת הבזיכים לאחר השבת והקטיר הבזיכים בשבת כיצד יעשה יניחנה לשבת הבאה שאפילו היא על השלחן ימים רבים אין בכך כלום. ופירש"י פסול דמחוסר זמן הוא שלא היה על השלחן אלא ששה ימים והכא א"א לתקן ולומר יניחנו עד שבת הבאה דכיון דלחם נסדר כדינו בשבת קידשו שלחן ושוב אינו יכול להשהותו אלא עד שבת ראשונה דמפסיל בלינה הואיל ולן הלחם בלא בזיכין, משום פגול אם הקטירו על מנת לאכול מן הלחם למחר אינו פגול שלא קרב המתיר כמצותו, ולא משום נותר שאין

נותר חל על הלחם שהרי אין ראוי לאכילה, וטמא האוכלו בטומאת הגוף אינו בכרת כדאמרינן בהקומץ הניתר לטהורים חייבים עליו משום טומאה וזה לא ניתר לטהורים מעולם דבזיכין הוו מתירים דידיה ולא קרבו כהלכתן לאחר השבת למחר. יניחנה לשבת הבאה ויעמוד שבועים על השלחן דכיון דלא נסדר בשבת אין שלחן מקדשו עד השבת הילכך לא מפסיל בלינה למוצאי שבת עכ"ל. ובבא בתרייתא מייתי לה בפרק שתי מדות (מנחות דף צ') ופירש"י סידר את הלחם ואת הבזיכין לאחר השבת שלא כמצותו דמצותו היה לסדרו בשבת פסולה לפי שצריך שיהא הלחם על השלחן שתי שבתות. כיצד יעשה שיהיו כשרים הלחם והבזיכים יניחנו שלא יקטיר הבזיכין ולא יסלק הלחם עד לשבת שניה הבאה ונמצא הלחם והבזיכין על השלחן ט"ו ימים ושני ימי שבת שאפי' הוא על השולחן אותם ז' ימים שעד לשבת יותר מדינו אין בכך כלום עכ"ל. נראה שהוא גורס בהאי בבא נמי פסולה ובפ"ג דיומא (דף כ"ט) נמי מייתי בגמרא האי בבא וגריס בה פסולה. ורבינו נראה שגורס בבבא שניה סידר את הלחם ואת הבזיכין בשבת והקטיר הבזיכים לאחר השבת פסול וחייבין עליו משום פגול נותר וטמא. ואין לומר שטעמו משום דכיון שסידר הלחם והבזיכים כמשפטם חל עליו שם קדושה ליפסל משום פגול נותר וטמא ומכל מקום כיון שלא הקטיר הבזיכים בשבת כדינם אלא לאחר השבת פסול דהא תנן בפ"ב דמעילה (דף ט') דאין חייבין על הלחם משום פגול נותר וטמא עד שיקרבו הבזיכין ומאחר שלא קרבו הבזיכין כמצותן לא ה"ל להתחייב משום פגול נותר וטמא כדאשכחן ברישא שמפני שלא הוקטרו הבזיכין כמצותן אין חייבין עליו משום פגול נותר וטמא. ואפשר שטעם רבינו דשאני התם דכיון שלא סידר הבזיכין בשבת לא היה כח ליחייב בהקטרתם משום פגול נותר וטמא אע"פ שהוקטרו בשבת אבל כשסידר הבזיכין עם הלחם בשבת חל על הבזיכין כח לחייב בהקטרתן משום פגול נותר וטמא כשיוקטרו אע"פ שלא יוקטרו כמצותן ואע"ג דתנן בפ"ק דמנחות (דף י"ב) ובפ"ב דזבחים (דף כ"ט) שאין חייבין עליו משום פגול עד שיקרב המתיר כמצותו י"ל דלא אתא לאפוקי אלא שלא יהא עירוב מחשבת פסול אחר עם מחשבת הפגול אבל בגוונא דנ"ד לא. ובבבא שלישית גורס סידר הלחם והבזיכים לאחר השבת נפסל הלחם הקטיר הבזיכין בשבת לא נפסל הלחם כיצד יעשה יניחנה לשבת הבאה וכו' והטעם דכיון שסידר הלחם והבזיכין לאחר השבת לא נתקדשו ואע"פ שיבא יום שבת והם על השלחן הילכך אם הקטיר הבזיכין לאחר השבת כלומר קודם שיגיע שבת הלחם אינו קדוש מאחר שלא הונחו שם בשבת וגם לא הוקטרו בשבת שהרי אין שם בזיכין ונפסל שאין לו תקנה עוד ואינו קדוש כלומר שאין חייבין עליו משום פגול נותר וטמא אבל אם הקטיר

הבזיכים בשבת לא נפסל הלחם דכיון דביום השבת היו הבזיכים עם הלחם על השלחן נתקדש הלחם וזהו שכתב רבינו לא נפסל הלחם שזו היא הנוסחא הנכונה בדברי רבינו לא נפסל ולא כספרים דגרסי נפסל. ומ"מ יש לדקדק מאי נ"מ בשלא נפסל הלחם דכיון דאין לו בזיכים שיוקטרו בשבת הבא להתיר הלחם אינו ניתר ואין לומר שיש לו תיקון ע"י שיסדר עמו בזיכים אחרים בשבת זו ויקטירם בשבת הבאה וע"י כך יותר הלחם דאם כן לא ה"ל למשנה ולרבינו להשמיט תיקון זה. ואפשר לומר דכי אמרינן נפסל הלחם ישרף וכי אמרי' לא נפסל היינו שלא ישרף. ואין לתמוה על רבינו שהיפך סדר המשנה וכתב בבא שלישית בשניה שעשה כן מפני שבבא שלישית כשהקטיר הבזיכים לאחר שבת הבאה אינו קדוש הלחם ונפסל כמו בבבא ראשונה לפיכך סמכה לה:

הלכה טו

נפרסה חלה אחת מן הלחם וכו' עד ואף על פי שלא פירק המערכה. ברייתא ומימרא בפירקא קמא דמנחות (דף ט':):

הלכה טז

נטמא אחד מן הסדרין בין לפני הקטרה וכו' עד סוף הפרק. משנה פרק הקומץ זוטא (דף י"ד:) ופסק כחכמים:

פרק ו

הלכה א

סדר עבודות התמידות בכל יום כך הוא וכו'. בפ"ק דתמיד (דף כ"ו).

ומה שכתב ואחר כך מסדר מערכה גדולה וכו'. שם בפרק ב' (דף כ"ט):

ומ"ש ואח"כ נכנסין ללשכת הכלים כו' עד השני שזכה בדישון המנורה. שם בפ"ג (דף ל'):

הלכה ב

ומה שכתב והמדשן את המזבח מדשנו בשעה שהשוחט שוחט את התמיד:

הלכה ג

ומה שכתב ואחר שזורקין הדם מטיב זה בהיכל חמש נרות. בפ"ג דיומא (דף ל"ג) גבי אביי הוה מסדר מערכה אליבא דאבא שאול אמרינן דישון מזבח הפנימי קודם להטבת חמש נרות והטבת חמש נרות קודם לדם התמיד ודם התמיד קודם להטבת שתי נרות והטבת שתי נרות קודם לקטורת. ובפ"ק (דף י"ד:) אמרינן דהא דמפסיק בין הטבת חמש נרות להטבת שתי נרות בדם התמיד פליגי רבנן עליה ואמרי דלא הוה מפסיק בינייהו

אלא בקטרת ופסק רבינו כרבנן ולפי זה כך הוא הסדר דישון מזבח הפנימי קודם לדם התמיד ודם התמיד קודם להטבת חמש נרות והטבת חמש נרות קודמת לקטרת וקטורת קודמת להטבת שתי נרות.

ומה שכתב וכל אחד ואחד מעלה אבר שזכה בו לכבש הוא על פי מה שנתבאר בפרק ד'.

ומה שכתב ונותנים האיברים מחצי כבש ולמטה במערבו ושל מוספין היו נותנין אותו מחצי הכבש ולמטה במזרחו. בסוף שקלים ובפרק ד' דתמיד (דף ל"א:) ושם כתב המפרש הטעם ורש"י בפרק החליל (סוכה דף נ"ד:):

ומה שכתב ושל ראשי חדשים נותנים על המזבח מלמעלה. בסוף שקלים משנה ושל ראשי חדשים ניתנים על כרכוב המזבח מלמעלה ובירושלמי איזהו כרכוב המזבח אמה בין קרן לקרן מקום הילוך רגלי כהנים.

ומ"ש ומולחים שם האיברים. גם זה במשנה שם.

ומ"ש כדי לפרסמו שהוא ר"ח. בפרק החליל (סוכה דף נ"ה) ופירש"י לכך סודרים אותו למעלה משאר איברים להראות שהם חשובים ולהודיע שהוקבע החדש בזמנו.

ומ"ש וזורקין מלח ע"ג הכבש אפילו בשבת כדי שלא יחליק וכו'. משנה בסוף עירובין (דף ק"ד) בוזקין מלח על גבי הכבש בשביל שלא יחליקו. ופירש"י בוזקין מלח מפזרין ומכתתין ובגמרא א"ל רב אחא בריה דרבא לרב אשי האי מלח ה"ד אי דמבטלה קא מוסיף אבנין וכתיב הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל ואי דלא קא מבטלה הא הויא חציצה וכו' בהולכת עצים למערכה דלאו עבודה היא:

הלכה ד

ואחר שמעלים האיברים לכבש מתכנסין כולם ללשכת הגזית. בפרק ד' דתמיד (דף ל"א:).

ומ"ש והממונה אומר להם ברכו ברכה אחת וכו' עד מוסיפין ברכה אחת בפ"ה דתמיד (דף ל"ב:).

ומה שכתב והיא שיאמרו אנשי משמר היוצא לאנשי משמר הנכנס מי ששיכן את שמו בבית הזה וכו'. בסוף פרק קמא דברכות (דף י"ב).

ומ"ש ואח"כ מפיסין פייס שלישי ורביעי וכו'. בפ"ה דתמיד.

וכתב רבינו שים שלום במקום ברכת כהנים האמור במשנה שם משום שלא היה שם ברכת כהנים עד לאחר הקטרה כדאיתא שם במשנה וכתבו רבינו בסמוך. וקרי לשים

שלום ברכת כהנים מפני שסמוך לה מברכים ברכת כהנים והתוס' כתבו דברכת כהנים ממש קאמר שקורין אותה עכשיו בלא נשיאות כפים.
ומ"ש ונכנס ומקטיר ואח"כ נכנס זה שזכה בדישון ומטיב שתי הנרות. אע"ג דבפ"ו דתמיד שנוי הטבת שתי נרות קודם לקטרת כבר נתבאר בפרק זה דלא קי"ל הכי אלא כרבנן דאמרי בקטרת היה מפסיק בין הטבת חמש נרות להטבת שתי נרות.
ומ"ש ויוצא זה שהקטיר עם מדשן המנורה ועומד על מעלות האולם הוא ואחיו הכהנים. בפ"ז דתמיד שנינו באו ועמדו על מעלות האולם:

הלכה ה

כשיגיעו בין האולם ולמזבח וכו' עד היה מעמיד את הטמאים על שער המזרח. בפ"ו דתמיד.
ומ"ש מפני החשד. בפרק כיצד צולין (פסחים דף פ"ב) וכרבא דאמר הכי ופירש"י מפני החשד שלא יחשדום שמפני מלאכתן הם נחדלים מלעבוד עבודה:
ודע שזה שכתב כשיגיעו בין האולם ולמזבח הוא מוקדם למה שכתב קודם לכן ועומד על מעלות האולם הוא ואחיו הכהנים וכך הוא במשנה דמסכת תמיד. וכך היה הסדר שאחר שהפיסו פייס שלישי ורביעי בעזרה היו הולכין בעזרה מצד המזרח לצד המערב וכשהגיעו בין המזבח והאולם נטל אחד מהם את המגריפה וזרקה בין האולם ולמזבח והיו הולכים לאולם וכשהחלו עולים במעלות האולם מי שזכה בקטרת מי שזכה בדישון המנורה היו מקדימין לפניהם ועובדים עבודתם ובאו גם הם ועמדו על מעלות האולם ומברכים ברכת כהנים.
ומ"ש ואח"כ מעלה זה שזכה באיברים את האיברים מן הכבש ולמזבח. בפ"ג דיומא (דף ל"ג) אהא דמסדר אביי סדר מערכה אליבא דאבא שאול הטבת שתי נרות קודם לקטרת וקטורת קודם לאיברים וכבר נתבאר בפרק זה דרבנן פליגי עליה ואמרו קטרת קודם להטבת שתי נרות והטבת שתי נרות קודם לאיברים.
ומ"ש ומברכין ברכת כהנים ברכה אחת בשם המפורש כמו שביארנו במקומה. בפי"ד מהל' תפלה:
ואח"כ מעלים סלת הנסכים וכו'. בפ"ג דיומא אהא דמסדר אביי סדר מערכה אמרינן איברים קודמין למנחה ומנחה לחביתין וחביתין לנסכים. ופירש רש"י איברים להקטיר איברי התמיד על מזבח החיצון. למנחה מנחת נסכו של תמיד דכתיב ועשירית האיפה סלת למנחה לנסכים לנסך יינו של תמיד:
ובשעת הניסוך אומרים הלוים השיר וכו':

הלכה ו

כשהיו נותנים היין למנסך וכו' עד ועל כל תקיעה השתחויה. בסוף תמיד:

הלכה ח

ואין אומרים שירה אלא על עולות הצבור וכו'. בפ"ב דערכין (דף י"א:) איבעיא אם עולת נדבת צבור טעון שירה ואסיקנא על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם מה עולה קדש קדשים אף שלמים קדש קדשים פירוש ואין לך שלמים קדשי קדשים אלא כבשי עצרת דכתיב בהו קדש יהיו ומעתה מה שלמים דמיירי קבוע להם זמן אף עולה שקבוע לה זמן לאפוקי נדבת ציבור.

ומ"ש וכן נסכין הבאים בפני עצמם וכו'. גם זה שם:

הלכה ט

השיר שהיו הלוים אומרים וכו'. בסוף מסכת תמיד ויהיב טעמא בפרק בתרא דראש השנה (דף ל"א):

במוספי שבת אומרים שירת האזינו וחולקין אותה לששה פרקים וכו' עד ומי כמוכה. בפרק בתרא דראש השנה שם:

במוסף של ראש השנה היו אומרים הרנינו לאלהים עוזנו וכו' עד יחיל מדבר. שם (דף ל' ע"ב):

הלכה י

ראש חדש שחל להיות בשבת וכו'. ברייתא בפרק החליל (סוכה דף נ"ד:) ואע"ג דהתם אוקי רב ספרא מאי דוחה דוחה לקדם היינו כדי לתרוצי ברייתא אליבא דרבי אחא ומכיון דאיתותב התם ר' אחא נקטינן ברייתא כפשטא:

הלכה יא

בשבת מקטירים את שני בזיכי לבונה עם המוספין. בפרק שלישי דיומא (דף ל"ד) בסדר מערכה דמסדר אביי מוספין קודמין לבזיכין והא תניא בזיכין קודמין למוספין תנאי היא אמר אביי מסתברא כמאן דאמר מוספין קודמין לבזיכין. ורבינו

שכתב עם המוספין קודם ניסוך יין של מוספין היינו לומר שבזיכין אחר המוספין והכי דייק לישניה שכתב קודם ניסוך היין של מוספין ומכל מקום צריך למוד מנין לו שהיו קודם לניסוך היין:

וכסדר שעושים בכל יום בבקר וכו' כמו שביארנו. בפרק ד':

פרק ז

הלכה א

בראשי חדשים מקריבין מוסף ראש החדש אחר תמיד של שחר. כסדר מערכה שסידר אביי בפרק ג' דיומא (דף ל"ג) תמידין קודמין למוספין:

הלכה ב

מעשה כל העולות אחד הוא וכו' כמעשה החטאת הנאכלת שביארנו. בפ"ו ופ"ז מהלכות מעשה הקרבנות:

הלכה ג

ביום שני של פסח וכו' כמו שביארנו. בפי"ב מהלכות הנזכרות:

הלכה ד

ומ"ש וזמנו קבוע לפיכך דוחה את השבת ואת הטומאה. משנה בפ"ב דתמורה (דף י"ד) ואיתא בפ' רבי ישמעאל (מנחות ע"ב:):

הלכה ה

אין מביאין מנחה זו אלא מא"י וכו' עד יביאו מן היבש. משנה במנחות פרק כל קרבנות הצבור (דף פ"ה:) וקצתו בת"כ:

הלכה י

דרכן היה להביא משדות שבדרום. במנחות שם (דף פ"ה) והטעם מפני שבהם חמה זורחת כל היום.

ומ"ש היה נר חצי השדה וכו'. שם:

הלכה יא

עומר זה מן השעורים היה בא וכו'. במנחות פרק ר' ישמעאל (מנחות דף ס"ח) ופרק כל קרבנות (מנחות דף פ"ד):

וכיצד היה נעשה וכו' עד מפני הטועים. משנה במנחות פרק ר"י (דף ס"ה):

הלכה יב

קצרוהו ונתנוהו בקופות וכו' עד כשיירי כל המנחות. גם זה משנה שם (דף ס"ו).

ומ"ש כמו שביארנו. הוא בפ"ג מהל' ביכורים ופרק י"ג מהלכות מעשר ראשון:

ואימתי קומצין אותו לאחר שמקריבים מוסף היום. משום דתדיר קודם.

ומ"ש וכבש העולה בסוף הוריות (דף י"ג) עומר קדם לכבש הבא עמו:

הלכה יד

(יג-יד) **אסור לקצור בארץ ישראל מין מחמשת מיני תבואה וכו' עד אלא יניחם צבתים צבתים**. משנה במנחות פרק ר' ישמעאל (מנחות דף ע"א):

ומ"ש קודם לקצירת העומר. יש לתמוה דבגמרא משמע דקודם הבאת העומר קאמר:

הלכה טו

ומה שאמר תבואה שלא הביאה שליש וכו'. פלוגתא דתנאי שם ופסק כר' יהודה דאמר אימתי אינו אלא לפרש דברי תנא קמא:

הלכה יז

כבר ביארנו. פ"ז מאיסורי מזבח:

שאין מביאין מנחות וכו'. ג"ז משנה שם (דף ס"ח ע"ב):

הלכה יח

וכל המקריב מנחה מן החדש תחלה מברך שהחיינו. הכי משמע בהא דתניא בפרק כיצד מברכין (ברכות דף ל"ז:) היה עומד ומקריב מנחות בירושלים אומר ברוך שהחיינו ודלא כפירש"י והתוספות:

הלכה יט

תבואה שזרעה אחר שקרב העומר וכו'. כך היא הגירסא הנכונה בדברי רבינו והוא במנחות פרק ר' ישמעאל (מנחות דף ס"ח ע"ב) בעיא דלא איפשיטא:

הלכה כ

וכן תבואה שהיתה בקרקע וחנטו עליה וכו'. גם זה שם בעיא דלא איפשיטא:

הלכה כא

והקוצר קודם קצירת העומר אינו לוקה והקציר כשר:

הלכה כב

מ"ע לספור שבע שבתות תמימות וכו' עד מליל ט"ז בניסן. במנחות פרק רבי ישמעאל (מנחות דף ס"ו):

שכח ולא מנה בלילה מונה ביום. כן כתב בה"ג.

הלכה כג

ואין מונין אלא מעומד וכו'. כתב הר"י בן גיאת שזה קבלה מפי רבותינו ואסמכוה אקרא דבקמה קרי ביה בקומה. ובזוהר פרשת תצוה כתב סוד הדבר למה צריך למנות מעומד:

הלכה כד

מצוה זו על כל איש מישראל. בפרק ר' ישמעאל תנו רבנן וספרתם לכם שתהא ספירה לכל אחד ואחד.

ומ"ש בכל מקום ובכל זמן. דעת רבינו שאף בזמן הזה היא מצוה מן התורה ובפרק ר' ישמעאל (מנחות דף ס"ז) אמרינן אמר אביי מצוה למימני יומי ומצוה למימני שבועי [רבנן] דבי רב אשי מני יומי ומני שבועי אמימר מני יומי ולא מני שבועי אמר זכר למקדש [הוא]. ופירש"י ולא מני שבועי אמר האי מניינא דהשתא לאו חובה הוא דהא ליכא עומר אלא זכר למקדש בעלמא הוא הילכך ביומי סגי עכ"ל. ומשמע דאביי ורב אשי נמי סברי דזכר למקדש בעלמא הוא ואפ"ה מצוה למימני שבועי. ומדברי רבינו נראה שהוא מפרש דאי הוה סבירא להו דזכר למקדש בעלמא הוא לא הוו מצרכי למימני שבועי ומשום דסבירא ליה דגם בזמן הזה מצוה מן התורה מצרכי למימני שבועי ופסק כוותייהו וכ"כ הר"ן לדעת רבינו.

ומ"ש ונשים ועבדים פטורין ממנה. משום דמצות עשה שהזמן גרמא הוא:

הלכה כה

וצריך לברך בכל לילה וכו'. פשוט הוא שמברכין עליה כדרך שמברכין על כל המצות.

ומה שכתב מנה ולא בירך יצא וכו'. פשוט הוא דברכות אינם מעכבות:

פרק ח

הלכה א

ביום חמשים מספירת העומר וכו'. בפרשת אמור כתוב והקרבתם על הלחם שבעת כבשים ופר בן בקר אחד ואילים שנים יהיו עולה ושעיר חטאת ושני כבשים שלמים ובפרשת פנחס כתוב והקרבתם עולה פרים שנים איל אחד שבעה כבשים שעיר עזים אחד מלבד עולת התמיד. ובפרק התכלת (מנחות דף מ"ה ע"ב) איפליגו תנאי ודעת ר"ע שאין [כבשים] של ת"כ הן האמורים בחומש הפקודים ונתבאר שם שאותם שבפרשת אמור באים בגלל הלחם אבל שבפרשת פנחס בגלל עצמם הם באים כי הם מוספי היום ואע"ג דרבי טרפון פליג עליה פסק רבינו כר"ע:

הלכה ב

שתי הלחם אינן באים אלא מן החדש ומן הארץ וכו'. במנחות (דף ע"ג:) ר"פ כל קרבנות הצבור והיחיד באים מהארץ ומח"ל מן החדש ומן הישן חוץ מהעומר ושתי הלחם שאינם באים אלא מן החדש ומן הארץ ובגמ' מתני' דלא כי האי תנא דתניא עומר הבא מן הישן

כשר שתי הלחם הבאות מהישן כשירות אלא שחיסר מצות עומר דכתיב תקריב את מנחת בכוריך ואפי' מן העליה ופירש"י מן העליה ישנים שבעליה. ורבינו פסק כברייתא ויש לתמוה למה הניח המשנה ופסק כברייתא ואפשר שלזה נתכוון הראב"ד שכתב הלכה זו בהפך עכ"ל. ואפשר שכוונתו לומר דלישנא דמתני' דקתני שאינם באים היינו לומר שאם לא הביא מהחדש פסול מדקאמר עלה מתני' דלא כי האי תנא וכיון שרבינו פוסק כברייתא לא ה"ל לתפוס בלשון המשנה, ולזו י"ל דלישנא דשאינם באים שפיר משמע לכתחלה כי מסיים בה אם הביא מן הישן כשר ומאי דדייק בגמ' מתניתין דלא כי האי תנא היינו משום דלא מסיים בה הכי. ולענין אמאי שבק מתני' ופסק כברייתא י"ל דטעמיה משום דבגמרא מפרש טעמא דברייתא ולא פירש טעמא דמתני', ואפשר לומר עוד שרבינו מפרש דלתנא דמתניתין נמי אם הביא מן הישן כשר ולישנא דמתני' הכי משמע דהא כל קרבנות וכו' באים מן הישן היינו אפילו לכתחלה ובההוא גוונא קאמר דעומר ושתי הלחם אינם באים אלא מן החדש דהיינו לכתחילה ומאי דקאמרה גמרא מתני' דלא כי האי תנא היינו ללמד דלתנא דברייתא לכתחילה נמי מותר להביא שתי הלחם מן הישן מדלא קתני לא יביא מן הישן ואם הביא כשר ועוד מדפלגינהו בברייתא לעומר ושתי הלחם ולא ערבינהו למיתני עומר ושתי הלחם הבאים מן הישן כשרים משמע דטעמא משום דלא שוו בדינייהו דעומר לכתחלה צריך להביא מהחדש אבל שתי הלחם לכתחלה נמי יכול להביא מן הישן לדעת הברייתא ומאי דקאמר בגמרא על הברייתא והא כתיב ראשית למצוה היינו למצוה מן המובחר ומאן דלא בעי מצוה מן המובחר יכול להביא מן הישן אף לכתחילה לתנא דברייתא אבל לתנא דמתני' לכתחילה צריך להביא מן החדש ומאי דקאמר ע"כ לא פליגי אלא בחדש היינו לכתחלה אבל אם לא מצא לכ"ע יביא מהישן ולפי פי' זה שפיר פסק רבינו כתנא דמתני' ואע"פ שרש"י בכמה לשונות הוא נזהר מפירוש זה רבינו אפשר שמפרשו:

הלכה ג

חטים שירדו בעבים וכו'. במנחות פ רבי ישמעאל (ס"ט:) בעיא דלא איפשיטא ופירש"י שירדו בעבים עם המטר כששתו העבים באוקיאנוס בלעו ספינה מליאה חטים:

וכיצד היו עושים מביאין ג' סאין חטים חדשות וכו' עד ובי"ג נפה. בס"פ אלו מנחות (דף ע"ז:).

ומ"ש כמו שביארנו. בפ"ו מהל' בכורים ובפי"ג מהל' מעה"ק:

הלכה ה

ומ"ש וכולן אם ריבה כמדת הסאים שבאים מהם או מיעט כשר. ברייתא פ' כל המנחות ואיתיה בתוספתא דמנחות פ"ח העומר ושתי הלחם ולחם הפנים שריבה מדת עשרונן או שחיסר מדת עשרונן שהיתה מדה מרובה מחברתה או חסרה מחברתה הרי אלו פסולות ריבה מדת סאין או שחיסר מדת סאין הרי אלו כשירות:

הלכה ו

ולשין אותן אחד אחד וכו' עד שהוא י"ט. משניות בפרק שתי הלחם (מנחות דף צ"ד):

הלכה ט

ומ"ש וכיצד עושה מביא שאור ממקום אחר וכו'. משנה בריש פרק כל המנחות (מנחות דף נ"ב ע"ב) פלוגתא דר"מ ור"י וידוע דהלכה כר"י:

הלכה י

ומ"ש ומרובעות הן אפשר דיליף לה מלחם הפנים. ומ"ש אורך כל חלה שבעה טפחים ורחבה ארבעה טפחים וגובהה ד' אצבעות. משנה בפרק שתי הלחם (מנחות דף צ"ו) ומפרש רבינו קרנותיו גובהה ורש"י פירש בע"א:

הלכה יא

כיצד הנפת הלחם וכו' ומניפם בעודם חיים. משנה בפ' כל המנחות (מנחות דף ס"א).

ומ"ש ואם הניף זה בפני עצמו וזה בפ"ע יצא. שם יליף מקראי גבי אשם ולוג שמן שטעונים תנופה כאחד ואם הניף זה בעצמו וזה בעצמו יצא ומשמע דילפינן מהתם לשני כבשי עצרת.

ומ"ש ולוקח חזה ושוק. שם (דף ס"ב) ת"ר זבחי שלמי ציבור טעונים תנופה לאחר שחיטה ותנופתן כמות שהן דברי רבי וחכ"א כחזה ושוק.

ומ"ש ומניחם בצד שתי הלחם. שם פלוגתא דתנאי בברייתא ופסק כרבי משום דמסתבר טעמיה ועוד דאבא שאול סבר כוותיה.

ומ"ש ומניח ב' ידיו מלמטה. שם במשנה.

ומ"ש ומניף הכל כאחד במזרח במקום כל התנופות מוליך ומביא מעלה ומוריד. שם במשנה.

ומ"ש ואם הניפן אחד אחד יצא. אפשר שהוא נלמד מאשם ולוג שמן כדבסמוך:

ומה שכתב וכן שתי החלות נוטל כ"ג אחת מהן. זה על פי מה שנתבאר בספ"ד שכ"ג בלחם הפנים נוטל מכל משמר חצי החלות:

ושאר הבשר נאכל לכהנים. כלומר ואינם כשאר שלמים שהם קדשים קלים ונאכלים לבעלים חוץ מהאימורים אבל שלמים אלו קדש קדשים הם ואינם נאכלים אלא לכהנים. **ומ"ש ושתיהן נאכלות אותו היום וחצי הלילה וכו'**:

הלכה יב

שחט שני כבשים על ארבע חלות וכו'. בפרק התכלת (מנחות דף מ"ו:) ת"ר שחט שני כבשים על ארבע חלות מושך שתים מהם ומניפן והשאר נאכלים בפדיון ואמרי' בגמ' אליבא דר"י דהיינו דוקא בדאמר ליקדשו תרתי מגו ארבע אבל אם לא אמר כן לא קדשי. **ומ"ש והשאר פודים אותם בפנים**. שם אמרינן הכי אליבא דרבי דאמר שחיטה מקדשם אבל לר"א בר"ש דפליג עליה אין פודין אותם אלא בחוץ. ופסק רבינו כרבי דהלכה כרבי מחבירו:

הלכה יג

שחט ארבעה כבשים על שתי חלות וכו'. שם (דף מ"ח):

הלכה יד

שתי החלות מעכבות זו את זו ושני הכבשים מעכבין זה את זה. משנה פרק הקומץ רבה (מנחות דף כ"ז):

מת אחד משניהם וכו' יקח זוג לשני. תוספתא בפ"ה דמנחות:

שחט אחד מהם לשמו. כלומר ואח"כ מת האחר או נעשה טריפה או ברח יקח לו זוג לראשון והוא בתוספתא הנזכרת:

הלכה טו

שתי הלחם מעכבין את הכבשים וכו'. במשנה פרק התכלת (מנחות דף מ"ה:) פלוגתא דתנאי הלחם מעכב את הכבשים ואין הכבשים מעכבים את הלחם דברי ר"ע אמר ר"ש בן ננס לא כי אלא הכבשים מעכבים את הלחם והלחם אינו מעכב (את) הכבשים שכן מצינו כשהיו ישראל במדבר ארבעים שנה קרבו כבשים בלא לחם אף כאן יקרבו כבשים בלא לחם ארי"ש הלכה כדברי בן ננס אבל אין הטעם כדבריו [שכל האמור בחומש הפקודים קרב במדבר] וכל האמור בת"כ אין קרב במדבר משבאו לארץ קרבו אלו ואלו ומפני מה אני אומר יקרבו כבשים [בלא לחם] שהכבשים מתירים את עצמם ולא הלחם בלא כבשים שאין לו מי יתירנו, ולכאורה משמע דהלכה כר"ש ור"ש בן ננס דרבים נינהו ועוד דיהבי טעמא למילתייהו ויש לתמוה על רבינו שפסק כר"ע וז"ש הראב"ד הלכה זו בהפך עכ"ל. וי"ל לדעת רבינו שהוא סובר דמ"מ הלכה כר"ע דהוא מאריה דגמרא טפי מהנך תנאי וטעמא דבן ננס הא איפרך וטעמא דרבי שמעון איכא למידחי דאע"ג

דר"ש יהיב טעמא שלחם בלא כבשים אין לי מי יתירנו איכא למימר דאע"ג דכשהלחם בא עם הכבשים הכבשים מתירין את הלחם כשהלחם בא לבדו הוא עצמו מתיר את עצמו. ועוד דבגמרא אמרינן מ"ט דרבי עקיבא גמר יהיו מתהיינה מה להלן לחם אף כאן לחם ובן ננס גמר יהיו יהיו מה להלן כבשים אף כאן כבשים ושקיל וטרי גמרא ובסוף קמה טענת ר"ע ולפיכך פסק כוותיה ועוד דאיתא התם בגמרא (דף נ"ו) ת"ר שתי הלחם הבאות בפני עצמן יונפו כו' עד אף שתי הלחם נמי לאכילה והאי ברייתא כר"ע אתיא ומדשקלי וטרו בה אמוראי משמע דסברי דהלכתא כוותיה.

ומ"ש ואם הונפו עם הכבשים מעכבים זה את זה ואם אבד הלחם יאבדו הכבשים וכו' בפרק התכלת (מנחות דף מ"ו) איבעיא לן תנופה עושה זיקה או לא ואסיקנא בתיקו וא"כ לא היה לרבינו לכתוב הלכה פסוקה בדבר וכבר השיגו הראב"ד וכתב א"א ספק הוא בגמרא עכ"ל. ואפשר שטעם רבינו מדאמרי' בתר הכי א"ל אביי לרבא מ"ש ב' כבשים דמעכבי לחם ומאי שנא שבעה כבשים ופר ואילים דלא מקדשי לחם ולא מעכבי א"ל הואיל והוזקקו זה לזה בתנופה משמע דס"ל דתנופה עושה זיקה:

הלכה טז

שתי הלחם הבאות בפני עצמן וכו'. ברייתא וגמרא שם:

הפר ושני האילים וכו'. משנה שם (דף מ"ד):

הלכה יז

שני פרים של מוסף היום ופר וכו'. משנה שם הפרים והאילים והכבשים והשעירים אינם מעכבים זה את זה ובגמרא הני פרים וכבשים וכו' דעצרת וכו' אילים דהיכא וכו' אי דתורת כהנים הויה כתיב בהו לעולם דעצרת דתורת כהנים וה"ק לא אילים דתורת כהנים מעכבי ליה לאיל דחומש הפקודים ולא איל דחומש הפקודים מעכב לאילים דתורת כהנים אלא פרים דאפילו אהדדי לא מעכבי ואילים דהכא והכא הוא דלא מעכבי אינהו מעכבי תנא מילי מילי קתני. פי' וגבי פרים וכבשים אין מעכבים אפילו אהדדי אבל אילים אהדדי מעכבי אלא שבתורת כהנים עם של חומש הפקודים אינם מעכבין אלו לאלו:

הלכה יט

ומ"ש שבעה כבשים וכו' אינם מעכבים כו'. לא אלו את אלו ולא הם בעצמם וכמו שביאר מיד שאין המוספין מעכבין וכו' והוא כמו שנתבאר מהמשנה דבהו אין עיכוב כלל ומילי מילי קתני. ודברי רבינו מדוייקים כן דגבי פרים כתב שני פרים אין מעכבין זה את זה וגבי אילים לא כתב כן אלא כתב איל וכו' ושני אילים אין מעכבין ולא כתב

כמו שכתב גבי פרים אין מעכבין זה את זה מוכח דשני אילים גופייהו מעכבין ולא דמו לפרים וגבי פרים היה יכול לכתוב כמו שכתב גבי אילים דהתם נמי איכא פר אחד ושני פרים אלא ודאי לכך נתכוון.

ומ"ש אם נשחטו כולן מעכבין זה את זה. שם (דף מ"ו:) אמר ר"י הכל מודים שאם הוזקקו זה לזה שמעכבין זה את זה ואי זו היא זיקה שלהם שחיטה ופירש"י שאם הוזקקו זה לזה שהיה ביחד ואח"כ אבד לחם או כבשים שמעכבין זה לזה והנותר לפנינו יצא לבית השריפה דנדחה באיבוד חבירו ואי זו היא זיקה שלהן הקבעתן יחד שחיטה שאם היה לחם בשעת שחיטה ואח"כ אבד או לחם או כבשים אבד הכל. ויש לתמוה על מה שכתב הראב"ד איל של מוסף וכו' א"א לא ידעתי שחיטה זו בכאן מה היא והל"ל אבל הן עצמן דת"כ מעכבין זה את זה מ"ט הויה כתיב בהו עכ"ל, שהרי מ"ש רבינו שאם נשחטו מעכבין זה את זה מבואר הוא בברייתא וכדברי ר"י שכתבתי. וכתב הר"י קורקוס ז"ל דעת הראב"ד כרש"י דההיא דר"י אכבשים שאין מעכבין את הלחם לחוד קאי דבהנהו דוקא קובעת שחיטה עכ"ל:

הלכה כ

ומה שכתב ואינם חייבים להקריב השאר למחר וכו': **לא מצאו אלא שני כבשים וכו'**. בפרק התכלת (מנחות דף מ"ט) בעיא דלא איפשיטא:

פרק ט

הלכה א

באחד בתשרי מקריבים מוסף היום וכו'. מפורש בפרשת פנחס.

ומ"ש לפיכך אם חל להיות בשבת היו שם ג' מוספין וכו'. בפ' החליל (סוכה דף נ"ד):

הלכה ב

שכל התדיר מחבירו קודם את חבירו. משנה בזבחים ר"פ כל התדיר (זבחים דף פ"ט):

ומה שכתב וכן כל המקודש מחבירו קודם את חבירו. שם במשנה.

ומה שכתב היה לפניו תדיר ומקודש וכו'. שם (דף צ':) בעיא דלא איפשיטא ולפיכך פסק רבינו דאי זה מהם שירצה יקדים ופירש"י תדיר ומקודש כגון דם עולת תמיד ודם חטאת התמיד תדיר והחטאת מקודש ממנו כדתנן דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהוא מרצה:

הלכה ג

ומ"ש עבר או שכח ושחט את שאינו תדיר וכו'. שם (דף צ') בעיא בשחט את שאינו תדיר תחלה ומשמע דאיפשיטא ולמד רבינו ממנו לשחט את הפחות בקדושה תחלה:

הלכה ד

ומ"ש ואם נשחטו שניהם כאחד יהיה זה ממרס בדם וכו'. נלמד ממה ששנינו בפרק תמיד נשחט (פסחים דף ס"א) שחט קרבן פסח קודם לתמיד יהיה אחד ממרס בדמו עד שיזרק דם התמיד:

הלכה ה

דם חטאת קודם לדם עולה וכו' איברי עולה קודמין לאימורי חטאת וכו'. משנה שם זבחים (דף פ"ט):

דם חטאת ואיברי עולה וכו'. שם בעיא דלא איפשיטא.

ומ"ש דם העולה ודם אשם וכו'. בעיא שם (דף צ') ואתינן למיפשטה מדתנן חטאת קודמת לאשם חטאת הוא דקדמה ליה לאשם אבל עולה לא מאי לאו דם לא אאימורים דיקא נמי דקתני מפני שהיא מתנה ש"מ. ולפ"ז משמע דבעיין אפשיטא ורבינו דמשמע מדבריו דלא איפשיטא אפשר שלא היה גורס האי דיקא נמי דקתני:

הלכה ו

חטאת קודמת לעולה וכו'. משנה ובריית שם. וכתב הר"י קורקוס ז"ל נראה שהכוונה שישחוט החטאת ויקריב אותה לגמרי ואח"כ העולה ולעיל דמפליג בין דם לאיברים שאמרו שהדם של חטאת הוא שקודם ואיברי עולה קודמין היינו כשנשחטו שניהם ושני הדמים לפנינו ואנו באים לידע אי זה דם יקדום שזורק של חטאת ואחר שזורק שני הדמים ואיברי שניהם לפנינו ואנו באים לדון על האיברים אז מקדים של עולה מפני שכולה כליל עכ"ל. והאריך להוכיח שכן צריך לפרש.

ומ"ש וכן בשעת הפרשה וכו' . תוספתא פרק י' דזבחים:

הלכה ז

בקרבנות החג אינו כן וכו' עד שכך הוא סדר הכתוב בתורה. בפרק כל התדיר (זבחים דף צ') וכרבינא דאמר כמשפט כתיב בהו:

שעיר ע"ז קודם לשעיר נשיא. בסוף הוריות (דף י"ג) ויהיב טעמא משום דהאי צבור והאי יחיד.

ומ"ש ושעיר נשיא קודם לשעירת יחיד. שם ויהיב טעמא משום דהאי מלך והאי הדיוט.

ומ"ש ושעירת יחיד קודמת לכבשה. שם ואע"ג דאמר התם אביי דתנאי היא פסק רבינו כתנא דסתם גמרא כוותיה ויהיב טעמא התם שעירה עדיפא שכן נתרבה אצל ע"ז ביחיד. ונראה שרבינו מפרש דה"ק שכשנכתבה אצל ע"ז ביחיד לא לענין זה לבדו נתייחדה שהרי לחטאות אחרות היא באה ונתרבית לבא גם על ע"ז דיחיד:

הלכה ח

אפילו חטאת העוף של יולדת קודמת לכבשה. תוספתא פ"י דזבחים פירוש לכבשה לכבש שלה במפיק ה"א וה"ק החטאת בכל ענין קודם לעולה אפילו של יולדת שאינה על חטא ידוע:

חטאת קודמת לאשם וכו'. עד שהם מיני דמים. משנה בפרק כל התדיר (זבחים דף פ"ט:):

וכל החטאות שבתורה וכו'. משנה שם (דף צ':) ופירש"י מפני שהוא בא על ידי הכשר מפני שהוא בא להכשיר את המצורע לקדשים ולביאת המקדש הילכך חשיבות הוא לגביה שטהרה תלויה בו:

ומ"ש והתודה קודמת לאיל נזיר וכו'. שם (דף צ') בעיא דאיפשיטא:

הרי שהיו לפניו חטאת העוף ומעשר וכו' היו שם חטאת העוף ומעשר ועולת בהמה וכו'. שם (דף צ':) איבעיא להו חטאת העוף ועולת בהמה ומעשר איזה מהם קודם וכו' הכא תרגימו מין זבח עדיף במערבא אמרי עיילא בה עולת בהמה בחטאת העוף ואגבהתה ממעשר. ופירש"י הכא תרגימו בבבל. מין זבח עדיף ויקדים מעשר ואח"כ חטאת ועולה דאילו עולת בהמה לא מצי קדמה לחטאת העוף מגזירת הכתוב. עיילא בה חשיבות דעולת בהמה שבאה עמה והיא חשובה ממעשר שהיא קדשי הקדשים וכליל ומגזירת הכתוב החטאת קודמת ואע"פ שזו מין זבח. ואגבהתה ממעשר לבטל חשיבות שם מין זבח שבו דהא בעולה נמי איתיה לאותה חשיבות ובטל ליה מגזירת הכתוב הילכך יקדים חטאת העוף לעולה ועולה למעשר. ופסק רבינו כבני מערבא משום דמסתבר טעמייהו:

הלכה ט

הרי שהיו מיני בהמה הרבה ממין קרבן אחד וכו'. גם זה שם:

העומר קודם לכבש הבא עמו וכו' עד לדבר הבא בגלל הלחם. ברייתא בסוף הוריות (דף י"ג:):

הלכה י

מנחת האיש קודמת למנחת האשה וכו'. תוספתא פ"י דזבחים.

ומ"ש מנחת חוטא קודמת למנחת נדבה וכו' מנחת נדבה ומנחת סוטה אי זו מהם שירצה יקדים. בעיא בפרק כל התדיר (זבחים דף צ') נדבה קודמת שכן טעונה שמן ולבונה א"ד מנחת סוטה קודמת שכן באה לברר עון ולא איפשיטא הלכך אי זו מהם שירצה יקדים דשקולות הם:

הלכה יא

ומ"ש מנחות קודמין ליין וכו' עד והבא אחרון קרב אחרון. תוספתא פ"י דזבחים אע"פ שיש בה קצת ט"ס ומשמע התם שמה שאמרו אימתי בזמן שבאו כולם כאחת וכו' קאי גם למנחת האיש קודמת וכו' ומנחת חטים קודמת וכו':

פרק י

הלכה יא

בכל יום ויום מימי החג וכו'. בפרק החליל (סוכה דף נ"ה) ופירש"י ואם חל שבת באחד מהם ידחו שיר המועד מלפני שיר שבת ימוטו ידחה שהוא שיר אחרון ונדחה מפני שאמרו באחד בשבת שיר שהיה ראוי לומר אתמול שאין מדלגין סדר השיר ובשני שיר של אחד בשבת נמצא האחרון נדחה:

הלכה יב

כבר ביארנו. בהלכות כלי המקדש פ"ג ופ"ד.

ומ"ש וכולם עובדים בשוה ברגלים ובחג הסוכות היה כל משמר מקריב פר אחד או איל אחד וכו' עד ובשמיני חוזרים לפייס כולם כאחד כשאר הרגלים. משנה בפרק החליל (סוכה דף נ"ה:):

הלכה יג

ומ"ש כמו שביארנו. הוא בהלכות כלי המקדש פ"ב:

הלכה יד

ביום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת היה שם מנחת נסכים וכו'. משנה בפ' המנחות והנסכים (מנחות דף ק"ג:).

ומ"ש ולא היו מערבים אותם. שם במשנה:

הלכה טו

ומ"ש ולעולם אין מערבים נסכים וכו'. בפרק שתי מדות (מנחות דף פ"ט) תנן מערבין נסכי פרים בנסכי אילים נסכי כבשים בנסכי כבשים של יחיד בשל ציבור של יום בשל אמש אבל אין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים ואם בללן אלו בפני עצמן ואלו

בפני עצמן ונתערבו כשרים אם עד שלא בלל פסול ובגמרא ורמינהי והקטירו שלא יערב חלבים בחלבים ארי" אם נתערבו קאמר א"ה ואין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים ואפילו נתערבו נמי לא והא מדקתני סיפא בללן אלו בפני עצמן ואלו בפני עצמן ונתערבו כשרים מכלל דרישא לכתחילה קאמר אמר אביי ה"ק מערבין יינן אם נתערבה סלתן ושמנן ויין לכתחלה לא והתניא בד"א בסלת ושמן אבל יין מערבים אלא אמר אביי ה"ק היכא דהוקטר סלתן ושמנן מערבין יין לכתחילה היכא דלא הוקטר אם נתערב סולתן ושמנן מערבין נמי יינן ואם לאו אין מערבין דילמא אתי לערובי סלת ושמן לכתחלה. ופירש"י מערבין נסכי פרים האי מיין ושמן קאמר וה"ק מערבין יין נסכי פרים ביין נסכי אילים ואע"ג דלפר אית ליה ג' עשרון סלת וחצי ההין יין ושמן ולאיל שני עשרון סלת ושלישית ההין יין וכן שמן אפפ"כ מערבין זה בזה משום דשניהן בלילתן שוה דלתרווייהו איכא שני לוגין לעשרון דבאיל כתיב שלישית ההין לאיל דהיינו ארבעה לוגין והוא הדין לשמן וכתיב שלשה עשרונים לפר דהיינו שני לוגין לעשרון וכיון דבלילתן שוה מש"ה מערבין נסכיהם ומערבין נמי נסכי כבשים בנסכי כבשים כגון בנסכי מוספין משום דתרווייהו בלילתן רכה דבשניהם יש שלשה לוגין שמן לעשרון וכו'. אבל אין מערבין וכו' משום דהללו בלילתם רכה והללו בלילתן עבה. בללן לנסכי פרים בפני עצמן ולנסכי כבשים בפני עצמן ושוב נתערבו כשרים ואם נתערבו עד שלא בלל פסולה. שלא יערב חלבים הכי נמי לא יערב נסכים. אמר ר' יוחנן לא תימא מערבין לכתחלה אלא אם נתערבו קאמר והא דקתני והקטיר שלא יערב לכתחלה מיירי. א"ה דקתני במתני' אבל אין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים דאפילו נתערבו דיעבד נמי לא והא מדקתני סיפא נתערבו כשרות דהיינו דיעבד מכלל דרישא אין מערבין לכתחלה וה"ה רישא דרישא נמי מערבין לכתחלה והדרא קושיא לדוכתיה שלא יערב חלבים בחלבים. אמר אביי ודאי רישא דמתני' דתני מערבין לכתחלה היא ולא תיקשי לך ונתערבו נסכים דמתני' ביינן קא מיירי וה"ק מערבין יינן של נסכים פרים ואילים לכתחלה אם נתערב כבר סלתן בשמנן מאליהן הואיל והתחיל לערב ליכא משום לא יערב חלבים והא דתני אבל אין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים אפילו היכא דנתערב סלתן ושמנן. ויין לכתחילה לא אפילו דכבשים ופרים אם לא נתערב סלתן ושמנן והא תניא במה דברים אמורים דאין מערבין נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים בסלת ושמן אבל יין מערבין לכתחלה בין נתערב סלתן ושמנן בין לא נתערב אלא אמר אביי היכא דהוקטר כבר סלתן ושמנן של פרים ואילים כמצותן מערב יין לכתחלה דליכא למיחש דילמא אתי לערובי סלתן ושמנן דבני הקטרה נינהו ואיכא משום והקטירו שלא יערב

חלבים בחלבים שהרי כבר מעורבין ועומדין ואם לאו דלא הוקטר סלתן ושמנן אין מערבין דחיישינן דילמא אתי לאיערובי סלת ושמן לכתחילה דאסור שלא יערב חלבים בחלבים והא דקתני ברישא אבל יין מערבין היינו אם הוקטר סלתן ושמנן והא דקתני מציעתא דמתניתין אבל אין מערבין היינו בשלא נתערב סלתן ושמנן עכ"ל. נמצא דאין מערבין חלבים בחלבים ולא סלתן ושמנן מדינא דכתיב והקטירו ויין ביין אין מערבין לכתחלה משום גזירה וסלתן ושמנן לעולם אין מערבין אלו עם אלו ואם בללו אלו בפ"ע ואלו בפ"ע ואח"כ נתערבו כשרים אם עד שלא בלל פסל ויין אם הוקטר שמנן ויינן מערבין יינן לכתחלה ואם לא הוקטרו אם נתערב סלתן ושמנן מערבין נמי יינן לכתחלה ואם לאו אין מערבין. ומדכתב רש"י והא דקתני מציעתא דמתני' אבל אין מערבין היינו בשלא נתערבו סלתן ושמנן משמע בהדיא דהא דתנן מערבין נסכי פרים בנסכי אילים נסכי כבשים בנסכי כבשים נמי ביין היא שנוייה וכן פירשה רבינו גם בפירוש המשנה אלא שרש"י מפרש דמיירי בשלא נתערבו ורבינו מפרש לה בשנתערבו. ועל פירש"י קשה לי דאי כשלא נתערבו מיירי מאי איריא נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים אפילו נסכי כבשים בנסכי כבשים נמי אין מערבין יינן משום גזירה. לכן נ"ל למחוק ברש"י תיבת בשלא ולגרוס והא דקתני מציעתא דמתני' אבל אין מערבין היינו אפילו נתערבו סלתן ושמנן ומה שפירש"י במתניתין בנסכי סלת ושמן הוא למאי דקס"ד ולפ"ז הא דקתני אם בללן אלו בפני עצמן ואלו בפני עצמן וכו' מילתא באפי נפשה היא דהא לא קאי איין דאיירי ביה ברישא אלא אסלת ושמן ומשמע דאכולהו קאי אפילו לנסכי פרים בנסכי אילים נסכי כבשים בנסכי כבשים דכיון דטעמא משום דכתיב והקטירו בהני נמי איכא משום והקטירו. וא"ת א"כ דמערבין ואין מערבין דקתני רישא ביין מיירי מ"ש הני מהני וי"ל דכיון דנסכי כבשים אינם שוים לנסכי פרים ואילים מחמירין בהו טפי שאפילו נתערבו סלתן ושמנן אין מערבין יינן כל זמן שלא הוקטרו סלתן ושמנן. וע"פ הדברים האלה נתבארו דברי רבינו עד סוף הפרק, אלא שאצל מ"ש וכשמערב נסכי פרים ביין נסכי אילים נראה שצריך להגיה ולכתוב וכשמערב מערב יין נסכי פרים ביין נסכי אילים יין נסכי כבשים ביין נסכי כבשים:

סליקו להו הלכות תמידין ומוספין בס"ד. .